

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoCsp/36/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118215237
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8118215237.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobkyne: R. P., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v H., na ul. T. č. XX, právne zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom vo Svidníku, na ul. Sov. hrdinov č. 163/66, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a. s., so sídlom v Bratislave, na ul. Tomášikovej č. 48, IČO: 00 151 653, právne zastúpenému Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s. r. o., so sídlom v Košiciach, na ul. Bočnej č. 10, IČO: 36 863 017, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 616,21 eur a o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 08.07.2021 č.k. 19Csp 205/2018-260, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobkyni sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 616,21 eur s 5 % -ným úrokom z omeškania ročne od 29.12.2018 do zaplatenia. Ďalej určil, že podmienky uvedené v Zmluve o splátkovom úvere zo dňa 09.02.2010 v časti I. Základné podmienky bod 1., v znení: „Spracovateľský poplatok: 189,17 eur uhradený pri uzatvorení Úverovej zmluvy z prostriedkov Úveru., Poplatok za správu Úveru: 1,99 eur mesačne odo dňa uzatvorenia Úverovej zmluvy“, sú neprijateľné zmluvné podmienky. Žalobkyni priznal vo vzťahu k žalovanému nárok na 100 % náhradu trov konania.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že dňa 09.02.2010 uzatvorila žalobkyňa so žalovaným zmluvu o splátkovom úvere. Výška úveru bola stanovená na sumu 8.500 eur. Spracovateľský poplatok vo výške 189,17 eur bol uhradený jednorazovo bezhotovostne pri uzatváraní zmluvy z prostriedkov úveru. Následne žalobkyňa čerpala úver bezhotovostne vo výške 8.310,83 eur.

3. Z prehlásenia Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS bolo zistené, že žalobkyňa sa na Združenie obrátila so žiadosťou o posúdenie predmetnej zmluvy a dňa 02.03.2017 im ju aj predložila, pričom po jej posúdení ju informovali o bezúčrnosti a bezpoplatkovosti úveru, ako aj o neprijateľných zmluvných podmienkach v zmluve a o práve domáhať sa súdnou cestou vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 616,21 eur spočívajúceho v rozdieli medzi sumou zaplatenou a sumou požičanou.

4. Predmetom konania je nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia zo spotrebiteľskej zmluvy uzatvorenej dňa 09.02.2010. Zmluva sa riadi ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy. Ďalším nárokom

uplatneným v žalobe je určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve. Tento nárok, vrátane náležitostí zmluvy sa posudzuje podľa ustanovení Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

5. Vo vzťahu k namietanému nesplneniu obligatórnej náležitosti podľa ust. § 4 ods. 2 písm. i) Zákona o spotrebiteľských úveroch ohľadom výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, súd považoval rozhodnutie Súdneho dvora vo veci C-42/15 v spojení s rozsudkom Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 aj napriek vyslovenému právnomu názoru odvolacieho súdu, za dostatočný právny základ pre to, aby v danom prípade s nesplnením tejto náležitosti sa nespájala bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru.

6. S prihliadnutím na záväzný právny názor odvolacieho súdu sa úver považoval za bezúročný a bez poplatkov podľa ust. § 4 ods. 3 Zákona o spotrebiteľských úveroch pre nesplnenie obligatórnej náležitosti vyplývajúcej z ust. § 4 ods. 2 písm. e) a písm. j) Zákona o spotrebiteľských úveroch, nakoľko celková výška úveru nebola uvedená správne a žalobkyňa nebol poskytnutý úver vo výške 8.500 eur, ale len vo výške 8.310,83 eur, ponížený o spracovateľský poplatok, ktorý bol zahrnutý do sumy úveru, hoci ide o náklady spotrebiteľského úveru. Žalovaný uplatnil v danom postupe nekalú obchodnú prax podľa ust. § 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z.z., a preto takýto postup nemôže požívať právnu ochranu a postihuje zmluvný proces tým, že súd nemôže prijať celkovú výšku úveru za správnu obligatórnu náležitosť zmluvy. Nesprávnym uvedením celkovej výšky úveru do výpočtu RPMN došlo logicky k podhodnoteniu a nesprávnemu výpočtu a uvedeniu výšky RPMN.

7. Ak teda žalobkyňa žiada vrátiť sumu, ktorá prevyšuje ňou prijatú finančnú čiastku o 616,21 eur, je potrebné poskytnúť jej nároku ochranu a zaviazat' žalovaného na vydanie tohto bezdôvodného obohatenia v zmysle ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

8. Na námietku premlčania vznesenú žalovaným sa poukázalo na ustanovenie § 107 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (subjektívna lehota).

9. Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo (objektívna lehota).

10. Premlčanie a začiatok premlčania sa posudzovalo cez prizmu rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 22.04.2021 vo veci C-485/19. Podľa tohto rozsudku zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

11. Z odôvodnenia tohto rozsudku vyplýva, že v prípade bezdôvodného obohatenia trojročná premlčacia lehota je v zásade vopred známa spotrebiteľovi a je v zásade dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy, takže táto dĺžka sama o sebe nie je nezlučiteľná so zásadou efektivity.

12. Pokiaľ však ide o stanovený začiatok plynutia skúmanej premlčacej lehoty za okolností o aké ide vo veci, existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ sa počas stanovenej lehoty nebude dovolávať práv, ktoré mu priznáva právo únie, v dôsledku čoho by sa ocitol v situácii, že by tieto práva nemohol uplatniť. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému

obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľia nachádzajú voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj úroveň informovanosti a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo Smernice 93/13 alebo zo Smernice 2008/48, prípadne, že nepoznajú ich rozsah.

13. Zmluvy o úvere, akou je zmluva, o akú ide vo veci samej, sa vo všeobecnosti plnia počas dlhého obdobia, a preto ak je udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota akákoľvek platba uskutočnená dlžníkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, nemožno vylúčiť, že prinajmenšom pre časť uskutočnených platieb, môže dôjsť k uplynutiu premlčacej lehoty ešte pred tým, než sa skončí platnosť zmluvy, keďže takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.

14. Preto je potrebné dospieť k záveru, že procesné podmienky, o aké ide vo veci samej, tým, že vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote 3 rokov od dátumu, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto obohateniu môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy, sú takej povahy, že môžu nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznala Smernica 93/13 alebo Smernica 2008/48, a teda že tieto podmienky sú v rozpore so zásadou efektivity.

15. Spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premlčaciu lehodu pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu alebo dodávateľa, ako je stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie, že takéto procesné podmienky môžu nadmerne sťažovať výkon práv, a teda sú v rozpore so zásadou efektivity.

16. Premlčanie je jeden z tradičných a významných inštitútov súkromného práva. Hlavným zmyslom existencie premlčania je stimulovať veriteľa k rýchlemu a včasnému uplatneniu jeho práva a zároveň snaha predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť aj k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov. Ak by totiž veriteľ po tom, čo mu vznikla možnosť uplatniť svoje práva príliš dlho s uplatnením svojho práva otáľal, sťažila by sa tým možnosť dopátrať sa skutkového stavu a sťažilo by to aj dôkazné konanie a zároveň by vznikol na dlhú dobu trvajúci nevyriešený právny vzťah a tento by neprispieval k právnej istote. Z tohto dôvodu je teda zrejmé, že žalobkyňa hneď po tom, čo sa dozvedela o dôvodoch, pre ktoré by sa mohla domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od žalovaného aj svoj nárok uplatnila v subjektívnej dvojročnej aj objektívnej trojročnej premlčacej lehote.

17. V tejto súvislosti sa poukázalo na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci IV. ÚS 371/2018, podľa ktorého v prípade spotrebiteľskej legislatívy je popri gramatickom výklade namieste použiť aj výklad teologický v súlade so zmyslom právnej úpravy, ktorý je v tomto prípade determinovaný princípom potreby zvýšenej ochrany spotrebiteľa. Ten vychádza z požiadavky korektných spotrebiteľských zmlúv voči spotrebiteľom, zo zákazu zneužívania dominantného postavenia dodávateľa a zákazu využívania zmluvných podmienok, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

18. Podľa Nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 17.02.2016 sp. zn. I. ÚS 548/2015 zákaz bezdôvodného obohatenia patrí svojou povahou do kategórie základných a všeobecných princípov, na ktorých stojí od nepamäti celý kontinentálny právny poriadok. Základným zmyslom ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka je predovšetkým účinná ochrana poškodeného, na úkor ktorého sa obohatila iná osoba.

19. Vzhľadom na skutkové okolnosti svedčiace o tom, že ostatné platby žalobkyňou na dlhodobu poskytnutý úver, boli zaplatené v roku 2016, pričom po preskúmaní zmluvy ju združenie dňa 27.08.2018 informovalo o dôvode, pre ktorý došlo k porušeniu spotrebiteľských práv na jej strane, je zrejmé, že na tento prípad je potrebné aplikovať právne závery rozhodnutia Súdneho dvora vo veci C-485/19 a počítat začiatok trojročnej premlčacej doby, v ktorej mala a mohla žalobkyňa uplatniť svoj nárok odo dňa

27.08.2018, kedy sa skutkové okolnosti o bezdôvodnom obohatení dozvedela. Ak žaloba bola podaná dňa 31.10.2018, nemôže byť takto uplatnený nárok premlčaným.

20. Súd prvej inštancie preto priznal žalobkyni nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ako aj nárok na zaplatenie úrokov z omeškania podľa ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka s prihliadnutím na zákonnú výšku úrokov z omeškania podľa Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.

21. Ohľadom určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok o poplatkoch sa poukázalo na to, že námietka žalovaného o nedostatku naliehavého právneho záujmu neobstojí s poukazom na judikovanú súdnu prax (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 27/2018). Podľa tohto rozhodnutia žaloba o vyslovenie, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľná, je osobitným právnym prostriedkom ochrany spotrebiteľa, a to obdobne ako je napr. v prípadoch ochrany pred diskrimináciou považovaná za takýto osobitný právny prostriedok ochrany práva, žaloba o vyslovenie, že bolo porušené právo na rovnaké zaobchádzanie, alebo v prípade ochrany osobnostných práv žaloba o vyslovenie, že určitý výrok je nepravdivý, resp. že bolo určitým spôsobom neoprávnene zasiahnuté do osobnostných práv.

22. Dojednanie spracovateľského poplatku spôsobom ako to bolo vysvetlené v predchádzajúcej časti odôvodnenia rozsudku pri bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru pre nesprávne uvedenú celkovú výšku sumy úveru, je potrebné považovať za konanie postihnuté nekalou obchodnou praktikou. Na takúto nekalú obchodnú praktikú nemožno neprihliadnuť v zmysle ust. § 53 Občianskeho zákonníka v znení platnom a účinnom aj v čase uzatvorenia zmluvy. Ak súd zistil nekalú obchodnú praktikú pri prijatí takejto obchodnej podmienky, logickým dôsledkom tohto zistenia je, že takáto zmluvná podmienka sa považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku a teda neplatnú.

23. Žalovaný opätovne poukázal aj v konaní po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie na svoje skoršie námietky s tým, že namietal absolútnu neprípustnosť, aby zmluvná podmienka do zmluvy inkorporovaná vo februári roku 2010, bola pomeraná optikou právnej normy, ktorá bola účinná až od roku 2014, pretože až zákon č. 102/2014 Z.z. včlenil do právneho poriadku ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, ktoré definuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku takú, ktorá požaduje od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Takto včlenené právne ustanovenie do právnej úpravy neprijateľných zmluvných podmienok v podstate len reagovalo na ustáľujúcu sa súdnu prax, ktorá postupne definovala neprijateľné zmluvné podmienky.

24. Ak cez prizmu právneho názoru odvolacieho súdu sa má posúdiť aj právny následok neprijateľných zmluvných podmienok, a to spracovateľského poplatku a poplatku za správu úveru, súd prvej inštancie považoval tieto zmluvné podmienky za také, s ktorými sa spotrebiteľ nemal možnosť oboznámiť pred podpisom zmluvy, resp. pokiaľ by sa aj mohol oboznámiť, nemohol ovplyvniť obsah tejto zmluvy. Tieto zmluvné podmienky porušovali generálnu klauzulu neprijateľnosti a spôsobovali hrubý nepomer medzi právami oboch zmluvných strán. Preto obe zmluvné podmienky boli považované za neprijateľné.

25. Výrok o trovách bol odôvodnený ustanoveniami § 255 a § 262 C.s.p.

26. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobkyne bola zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že napadnutým rozsudkom, ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo, došlo k príkremu a flagrantnému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, predovšetkým jeho postulátov právnej istoty, zákonnosti, nestrannosti, kontradiktórnosti, zákazu prekvapivých rozhodnutí a riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

27. Podľa ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít je požiadavka riadneho odôvodnenia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov a vylúčiť svojvôľu, lebo len vecne správne rozhodnutie a náležité, t.j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa ako neoddeliteľná súčasť stanoveného postupu ústavné kritériá vyplývajúce preň z Ústavy Slovenskej republiky, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, či Listiny základných práv a slobôd. Základnou požiadavkou je, aby rozhodnutie v dostatočnej miere uvádzalo dôvody, na ktorých sa zakladá. Písomné vyhotovenie napadnutého rozsudku neobsahuje ani len základné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, ktoré by bolo udržateľné v medziach formálnej a právnej

logiky, ktoré by zároveň odrážalo znenie relevantných právnych noriem a skutkový stav vyplývajúci z vykonaných dôkazov, a ktoré by najmä obstálo v konfrontácii s procesnou obranou žalovaného. Nemožno ho označiť inak ako prejav vrcholnej justičnej svojvôle, keď boli sformulované dogmatické právne závery bez toho, aby bolo akokoľvek objasnené, v čom súd vzhliadol naplnenie jednotlivých znakov zodpovedajúcich právnych noriem a naopak, právne normy relevantné pre rozhodnutie o merite sporu - o náležitostiach zmluvy o spotrebiteľskom úvere a o neprijateľných zmluvných podmienkach - zjavne aplikované vôbec neboli. Je neprehliadnuteľné, že súd prvej inštancie najprv kreoval výsledok sporu a následne už len použil čokoľvek, čo nejakú súvisí s ochranou spotrebiteľa, na jeho odôvodnenie, ignorujúc pritom, že vyslovené argumenty nemajú žiadnu oporu v okolnostiach konkrétneho prípadu a rezignujúc aj na akékoľvek vysvetlenie, prečo sporová obrana žalovaného neobstojí. Výsledkom je vrcholne trístné rozhodnutie, ktorým sa súd prvej inštancie nielen spreneveril svojim základným povinnosťami vyvierajúcim z postulátov zákonnosti a spravodlivosti, ale ktoré predovšetkým absolútne zlyháva v splnení hlavnej úlohy z predošlého kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu - v odstránení nepreskúmateľnosti jeho odôvodnenia. Súd prvej inštancie naň reagoval tak, že otočil pôvodný výsledok sporu, ale odôvodnil ho spôsobom, ktorý je v právnom štáte neudržateľný. Nedal odpoveď na žiaden zásadný argument procesnej obrany žalovaného, iba sa alibisticky odvolal na údajné záväzné právne názory odvolacieho súdu, ľahostajne prehládajúc, že ani tie nijako nezodpovedali námietky žalovaného a už len kvôli tomu bolo jeho elementárnou povinnosťou zapodievať sa nimi.

28. V napadnutom rozsudku sú uvedené skutkové závery, ktoré sú v rozpore s vykonanými dôkazmi a vonkoncom nie je možné zistiť, z čoho ich súd vyvodil a akým procesným postupom k nim dospel. V civilnom sporovom procese môže súd rozhodnúť výlučne na základe skutkového stavu zisteného postupom podľa zákona. To znamená, že právne významná skutočnosť musí byť riadne tvrdená a následne musí vyplývať z vykonaného dokazovania na základe zákonného, racionálneho a spravodlivého hodnotenia dôkazov. Nedokazujú sa iba skutočnosti, o ktorých to zákon výslovne stanovuje. Súd prvej inštancie však svoje rozhodnutie v podstatnom rozsahu založil na skutočnostiach, ktoré neboli žiadnou sporovou stranou tvrdené, ani inak nevyšli počas konania najavo a už vôbec sa o nich nevykonalo žiadne dokazovanie. Vyjadrené úplne lapidárne, skutočnosti rozhodujúce z hľadiska vyslovených právnych záverov si súd jednoducho vymyslel, a to aj napriek tomu, že v spotrebiteľskom spore nebol limitovaný dôkaznou iniciatívou strán a mohol vykonať aj žalobkyňou nenavrhnuté dôkazy (§ 295 Civilného sporového poriadku). Súd prvej inštancie tvrdí, že žalobkyňa nebol poskytnutý úver vo výške 8.500 eur. Tomuto zisteniu však nezodpovedá žiaden dôkaz. Ďalej súd postuloval ako rozhodujúci argument, že došlo k podhodnoteniu a nesprávnemu výpočtu a uvedeniu výšky RPMN. Na podporu jeho správnosti však už neprezentoval žiaden presvedčivý dôvod ani dôkaz. Rovnako je zřejmé, že súd prvej inštancie aplikoval ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, ktoré v čase uzatvorenia zmluvy so žalobkyňou nebolo ešte súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.

29. Najmarkantnejšie pochybenia však rezonujú v kusých a vo viacerých ohľadoch absolútne prekvapivých záveroch o údajnej bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru.

30. Počas celého konania zo strany konajúcej sudkyne nebolo indikované, že v prebiehajúcom spore bude posudzovať akúkoľvek okolnosť prípadu ako nekalú obchodnú praktiku. Žiadnu nekalú praktiku koniec koncov nenamietala ani samotná žalobkyňa. Konajúca sudkyňa v rozpore so základnými povinnosťami zákonného a neutrálneho sudcu takto obvinila žalovaného z nekalej praktiky bez toho, aby jej parametre vôbec zadefinovala a subsumovala pod príslušné právne normy.

31. Zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov upravuje náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pričom absencia niektorých z nich môže pri splnení ďalších podmienok vyústiť do sankcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Túto sankciu však zákon neumožňuje uložiť za žiadnu nekalú obchodnú praktiku, naopak, spája ju s nedostatkami obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. A rovnocenne, zákon č. 250/2007 Z.z. regulujúci nekalé obchodné praktiky neobsahuje žiadne ustanovenia, z ktorých by bolo možné vyvodiť právomoc súdu uložiť za akékoľvek prípadné obchodné praktiky sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

32. Súd prvej inštancie sa nielen neunúval vyargumentovať, aký údaj o RPMN má byť podľa neho správny a zodpovedajúci dohodnutým podmienkam úveru, ale takisto totálne rezignoval na objasnenie

svojej logiky, ktorá je nezlučiteľná so zásadnými skutočnosťami, ktoré žalovaný predniesol v rámci procesnej obrany, súdom úplne nepovšimnutej.

33. Vo vzťahu k otázke, či v zmluve o splátkovom úvere zo dňa 09.02.2010 je uvedená správna hodnota údajov o RPMN so zreteľom na skutočnosť, že žalobkyňa pri uzavretí zmluvy zaplatila spracovateľský poplatok vo výške 189,17 eur, žalovaný predovšetkým poukázal, že jej zodpovedanie úzko súvisí s aplikáciou rozsudku Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 21.04.2016 vo veci C-377/14, (rozsudok Radlinger). Súdny dvor v tomto rozsudku nevyslovil, že určité sumy (napr. spracovateľský poplatok) by automaticky mali alebo nemali vstupovať do celkovej výšky úveru. Toto zistenie je výlučnou úlohou vnútroštátneho súdu s využitím kritérií sformulovaných v predmetnom rozsudku. O neoprávnenom zahrnutí určitej sumy do celkovej výšky úveru by bolo možné hovoriť iba v prípade, ak by sa nedala dlžníkovi k dispozícii. Rozsudok Radlinger je úplne kategorický v zdôraznení tohto aspektu a opakovane ho uvádza na viacerých miestach odôvodnenia. Zaplatenie spracovateľského poplatku z prostriedkov úveru bolo výsledkom vlastného, individuálneho rozhodnutia žalobkyne. Žalobkyňa sa dobrovoľne rozhodla, že spracovateľský poplatok má byť zaplatený z úveru, miesto toho, aby ho zaplatila z vlastných zdrojov. Išlo teda o dispozíciu úverovej dlžníčky, nie žalovaného. Súdny dvor v rozsudku Radlinger zvýraznil, že neoprávnené zahrnutie určitej sumy do celkovej výšky úveru nevyhnutne rezultuje do stanovenia nesprávnej hodnoty RPMN. A contrario nemožno hovoriť o nesprávnom postupe vo vzťahu k celkovej výške úveru, ak ním hodnota RPMN nie je nijako dotknutá. V prípade spracovateľského poplatku, aký bol uplatnený aj voči žalobkyňi, je z matematického hľadiska vylúčené, aby nezníženie celkovej výšky úveru o sumu poplatku mohlo negatívne poznamenať hodnotu RPMN. Rozhodujúcou okolnosťou tu totiž je, že poplatok je uhradený okamžite.

34. Zo stanoviska Národnej banky Slovenska sformulovaného v odpovedi zo dňa 15.12.2020 pre potreby iného spotrebiteľského sporu, vyplynulo, že spracovateľský poplatok za poskytnutie úveru, ktorý je splatný v deň uzatvorenia Zmluvy, môže byť zohľadnený vo výpočte RPMN dvoma spôsobmi. Žalovaným použitý postup (nezníženie sumy úveru o spracovateľský poplatok) už bol aprobovaný aj všeobecne záväzným opatrením, ktoré Národná banka Slovenska vydala dňa 24.11.2020 pod č. 5/2020 na úpravu podrobností o výpočte ročnej percentuálnej miery nákladov pre spotrebiteľské úvery. Z predmetnej regulácie je tak nielen zjavné, že obidva spôsoby sú rovnocenné čo do výsledku, ale čo je najvýznamnejšie v kontexte prebiehajúceho sporu, že oba sú hlavným orgánom dohľadu nad finančným trhom aprobované ako prípustné pri vyjadrovaní povinných zmluvných náležitostí. Je vylúčené, aby sa mohlo dospieť k záveru o nesprávnom údají o celkovej výške úveru, ktorý je vyčíslený spôsobom kompatibilným s pravidlami zavedenými opatrením Národnej banky Slovenska.

35. Sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru prichádza do úvahy iba vtedy, ak sa pri zapojení korektívu proporcionality javí primeranou. Jej aplikácii musí vždy predchádzať starostlivá súdna úvaha, zohľadnenie všetkých okolností jednotlivého prípadu a nikdy nenastupuje automaticky. Z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15 vyplýva nesmierne dôležitý postulát, že uplatňovanie sankcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti nesmie byť automatické a šablónovité, naopak, musia sa vždy zohľadniť okolnosti konkrétneho prípadu a skúmať najmä možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku. Povinnosťou súdu prvej inštancie bolo preto zapojiť korektív proporcionality do celkového zhodnotenia všetkých okolností prejednávanej veci, vrátane vzťahu žalobkyňou presadzovanej sankcie v korelácii k dôvodom, z ktorých ju vyvodzuje. Z odôvodnenia rozsudku však nič nenasvedčuje tomu, že takýto test bol reálne vykonaný, a to najmä vo vzťahu ku kľúčovej podmienke schopnosti spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku a osobitne v spojení s vyššie zdôvodnenou okolnosťou, že zmluvný údaj o RPMN nebol neznížením výšky úveru o spracovateľský poplatok nijako dotknutý.

36. Z ust. § 298 ods. 1, ods. 2 a § 301 C.s.p. zreteľne vyplýva, že v individuálnom spotrebiteľskom spore iniciovanom žalobou, ktorá je zásadne prostriedkom slúžiacim na ochranu konkrétneho ohrozeného alebo porušeného spotrebiteľského práva, prichádza do úvahy vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky iba v prípade, ak jej obsah akýmkoľvek spôsobom dopadá alebo má vplyv na právo, na ochranu ktorého je taký spor vedený. Vyjadrené inak, súd môže posudzovať a následne prípadne určiť za neprijateľnú iba takú zmluvnú podmienku, ktorá je relevantná pre žalobcom konkretizované právo, ktorého ochrany sa domáha. Okrem iného ide o projekciu dlhodobu ustálenú judikatúrnej praxe Súdneho dvora Európskej únie, že prieskum spotrebiteľskej prijateľnosti musí vždy zohľadňovať všetky okolnosti vlastné konkrétne prípadu, to znamená zohľadniť všetky aspekty konkrétneho,

individualizovaného zmluvného vzťahu medzi konkrétnymi osobami, ako i konkrétneho kontraktačného procesu, ktorý viedol k jeho vzniku. V opačnom prípade, ak ide o podmienku, ktorá nie je prepojená na konkrétne právo spotrebiteľa - teda nezávislú od okolností konkrétneho prípadu - je možné iba konanie o abstraktnej kontrole (§ 301 a nasl. C.s.p.), na ktoré však musia byť úplne iné zákonné podmienky. Akej potrebe slúžia žalobné návrhy na určenie neprijateľnosti dojednaní o poplatkoch, keď výsledkom sporu môže byť záver o bezpoplatkovosti úveru, ergo neexistencia nároku veriteľa na akýkoľvek poplatok. Ak by bol úver postihnutý sankciou bezpoplatkovosti, je zbytočné uvažovať o neprijateľnosti akejkoľvek zmluvnej podmienky, ktorá poplatok zaviedla. Žalobné návrhy na určenie neprijateľnosti nie sú pritom konštruované ako eventuálne, takže majú samostatne pôsobiť popri každom návrhu na zaplatenie. Kým preto nie je nastolená definitívna istota v otázke oprávnenosti zmluvnej odplaty ako celku, nemôže byť daný ani žiaden osobitný záujem na separátnom určení neprijateľnosti iba niektorých poplatkov. V rozsahu určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok ide teda zo strany žalobkyne výlučne o hypotetický, umelo konštruovaný spor, ktorý neslúži žiadnej praktickej potrebe a vedie iba k ďalšiemu zahlteniu súdneho systému, v priamom kontraste s presne opačne formulovaným zámerom zákonodarcu.

37. Napadnutý rozsudok úplne ignoroval, že prieskumu spotrebiteľskej prijateľnosti zmluvného dojednania musí najprv predchádzať ustálenie, či je taký prieskum vôbec dovolený, teda či nie je prítomná niektorá zo zákonom výslovne regulovaných okolností, ktorá vylučuje podrobiť zmluvnú podmienku testu prijateľnosti. V konkrétnom prípade preskúvaných zmluvných podmienok takáto výlučka nepochybne existuje, ide totiž o cenové dojednanie. Na komunitárnej úrovni sa stabilne uznáva, že primeranosť ceny sa radí medzi skutočnosť objektívne nepreskúmateľné, keďže neexistuje nijaký sadzobník alebo právne kritérium na určenie rámca pre jej preskúmanie. Nemožnosť prieskumu dojednania o spracovateľskom poplatku je dôsledkom aj ďalšej rovnocennej výlučky rezolujúcej z ust. článku 1 ods. 2 Smernice 93/13/EHS, podľa ktorého zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné, zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice. Jej jednoznačnou podstatou je, že ak sa zákonná úprava premietne do úpravy zmluvnej, ak je teda táto využitím práva vyplývajúceho zo zákona, tak ani teoreticky nemôže mať atribúty neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ratio legis sa tu odvíja od premisy, že vnútroštátny zákonodarca prijíma iba také právne normy, ktoré sú súladné s jej zamýšľaným cieľom a sú dostatočne vyvážené. Podmienka značnej nerovnováhy tu teda pojmovo neprichádza do úvahy. Žalobkyňou spochybnená zmluvná podmienka o spracovateľskom poplatku nie je ničím iným ako premietnutím zákonného pravidla normovaného v ust. § 499 Obchodného zákonníka.

38. Podľa tohto ustanovenia za dojednanie záväzku veriteľa poskytnúť na požiadanie peňažné prostriedky možno dojsť odplatu, ak poskytovanie úveru je predmetom podnikania veriteľa.

39. Až z odôvodnenia rozsudku sa žalovaný dozvedel, že súd prvej inštancie mohol údajne povinnosť uloženú mu kasačným rozhodnutím odvolacieho súdu, aby odstránil nepreskúmateľnosť svojho prvého rozhodnutia vo veci, naplniť iba procesnou aktivitou žalovanej banky. Opäť raz ani tento aspekt neudržateľných úvah súd prvej inštancie počas konania žalovanému netlmočil, a preto k nemu nemohol zaujať žiadne stanovisko v rámci hájenia svojich procesných práv. Najmä nemohol zvýrazniť skutočnosť, že predmetnú povinnosť uložil odvolací súd súdu prvej inštancie a nie žalovanému. Na jej splnenie má súd celý rad procesných nástrojov. Mohol najmä v súlade s ustanovením § 150 ods. 2 C.s.p. požiadať strany sporu, aby uviedli ďalšie skutkové tvrdenia, nesporne tiež mohol obstať a vykonať aj stranami nenavrhnuté dôkazy v súlade s ustanovením § 295 C.s.p. Súd prvej inštancie sa však miesto toho uchýlil k úplnej procesnej pasivite a neprípustne sa vyhovára na žalovaného, v rozpore so základnou dynamikou civilného sporového procesu. Je predsa v rozpore s postulátmi rovnosti strán a rovnosti zbraní, aby bol žalovaný akokoľvek nútený do tvrdenia takých skutočností, ktoré protistrana potrebuje pre vedenie sporu.

40. Žalovaný z meritórneho hľadiska rezolútne odmieta evidentné uplatňovanie pravej retroaktivity zo strany súdu prvej inštancie, ktorý na zmluvný vzťah založený dňa 09.02.2010 uplatnil znenie ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, účinného odo dňa 13.06.2014. Nárok žalovaného na poplatky vznikol a bol aj plne uspokojený zo strany žalobkyne už pred rokom 2014 a argumentácia súdu sa tak neprípustne dožaduje hrubého zásahu do základných ústavných princípov, predovšetkým princípov právneho štátu vylučujúcich retroaktívne pôsobenie právnych noriem.

41. Napokon súd prvej inštancie absolútne prehliadol návrh žalovaného na vykonanie ďalších dôkazov na ustálenie otázky skutočného začatia plynutia premlčacej doby, namiesto toho sa rozhodol absolútne favorizovať nedôveryhodný dôkaz produkovaný žalobkyňou v jej prospech a ňou nastavený tak, aby jej bezpečne vyhovoval.

42. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

43. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

44. Pokiaľ ide o námietku žalovaného o porušení jeho práva na spravodlivé súdne konanie, s touto nie je možné sa stotožniť.

45. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom odmietnutia spravodlivosti.

46. Na rokovaní Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, ktoré sa uskutočnilo 03. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.“.

47. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, je potrebné považovať za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napr. vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém, prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok justičný omyl.

48. Je nevyhnutné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

49. Odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých prvoinštančný súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s ust. § 220 ods. 2 C.s.p.

50. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, prebral a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa

k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pod procesným postupom sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

51. Podľa ust. § 181 ods. 1,2 C.s.p., po vyvolaní veci a úkonoch podľa § 180 žalobca prednesie podstatný obsah žaloby a vyjadrení podľa § 167. Žalovaný má právo vyjadriť sa k prednesu žalobcu. Strana môže odkázať na svoje písomné podanie. Po úkonoch podľa ods. 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu.

52. Vyššie uvedené ustanovenie je praktickým prevzatím už skôr platnej úpravy, podľa ktorej súd má eliminovať jav svojho pre strany prekvapujúceho rozhodnutia za pomoci ich upozornenia na možnosť použitia dosiaľ nepoužitého ustanovenia právneho predpisu, pokiaľ takéto ustanovenie považuje za relevantné a poskytnutia tiež možnosti, aby sa k možnému použitiu takéhoto ustanovenia vyjadrili. V prejednávanej veci pri rozhodovaní o veci samej prvoinštančný súd vychádzal z ustanovení tých právnych predpisov, z ktorých pri podávaní svojej žaloby vychádzala aj samotná žalobkyňa. Za takýchto okolností vydaný rozsudok nemožno označiť za prekvapivý.

53. Navyše, a to je potrebné osobitne zdôrazniť, predmetom konania bolo určenie neprijateľnosti dvoch zmluvných podmienok uvedených v zmluve o splátkovom úvere zo dňa 09.02.2010 a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. Tieto zmluvné podmienky boli výslovne uvedené v zmluve o splátkovom úvere a medzi stranami sporu nebolo sporné ich znenie, teda obsah týchto zmluvných podmienok. Sporným bolo len to, či tieto zmluvné podmienky mali charakter neprijateľných zmluvných podmienok alebo nie.

54. V spotrebiteľských sporoch Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku, ktorý sa týka spotrebiteľského sporu, aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak Civilný sporový poriadok v ust. § 298 umožňuje súdu v rozsudku aj bez návrhu vysloviť neprijateľnosť určitej zmluvnej podmienky a dokonca v prípade uloženia povinnosti vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie priamo ukladá povinnosť uviesť vo výroku rozsudku znenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, je nepochybné, že žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustným prostriedkom ochrany práv spotrebiteľa.

55. Medzi stranami sporu bola dňa 09.02.2010 uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 258/2001 Z.z. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

56. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská

zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoí ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

57. Rovnako Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka.

58. Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa je zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejme z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 - § 54 Občianskeho zákonníka. Jedným z prostriedkov súdnej ochrany je i žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Ust. § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov priamo umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa ochrany svojho práva proti porušiteľovi na súde.

59. Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú, a teda neplatnú, priamo vyplýva aj z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. Zo znenia tohto ustanovenia nepochybne vyplýva, že predmetom konania môže byť i žaloba, ktorou sa spotrebiteľ domáha len určenia neprijateľnosti konkrétnej zmluvnej podmienky.

60. S určením určitej zmluvnej podmienky za neprijateľnú je spojený významný právny následok spočívajúci v tom, že dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi, čo vyplýva z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Okrem uvedeného takéto určenie má význam aj pre spotrebiteľa, ktorý mal v konaní o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky úspech a to v tom, že mu vzniká možnosť uplatniť si ďalšie právo a to právo na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. K uplatneniu tohto práva totiž nemôže dôjsť kedykoľvek, nakoľko vzniká po tom, čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinnosti na súde.

61. Civilný sporový poriadok v ust. § 137 formou demonštratívneho výpočtu uvádza druhy žalôb. Oproti doterajšej právnej úprave sú v tomto ustanovení zakotvené viaceré zmeny. Ako konštatuje predkladateľ novej právnej úpravy, žaloby na plnenie upravené v písm. a) sú najčastejším druhom civilných žalôb. Splnenie povinnosti môže vyplývať zo zákona, z právnych vzťahov, vrátane vzťahov deliktých, z medzinárodného európskeho práva, atď. Podľa predkladateľa nemalo zmysel špecifikovať v hypotéze právnej normy, z čoho povinnosť vyplýva tak, ako tomu bolo v predchádzajúcej právnej úprave. Nóvum spočívajúce v zavedení právnej normy obsiahnutej v písm. b) spočíva v rozlišovaní žalôb na splnenie povinnosti a žalôb na vyporiadanie práv typu bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, podielové spoluvlastníctvo, neoprávnená stavba atď. Úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c) a v písm. d), kde sa rozlišuje klasická určovacia žaloba a žaloba o určenie inej právnej skutočnosti podľa písm. d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a mŕňajú sa účelu žaloby určovacej. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem aj tu platilo, že tento nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

62. Zákon č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, ako aj Občiansky zákonník umožňovali spotrebiteľovi aj formou žaloby na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky domáhať sa ochrany svojich práv v súdnom konaní bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko tento vyplýval z uvedených právnych predpisov.

63. Vo vzťahu k poplatku za správu úveru je potrebné poukázať na ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014 s prechodným ustanovením § 879p Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovením § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13.06.2014.

64. V danom prípade ustanovenie zmluvy o splátkovom úvere upravujúce poplatok za správu úveru i po 13.06.2014 zostalo nezmenené a teda bol daný zákonný predpoklad pre určenie neprijateľnosti takéhoto zmluvného dojednanja.

65. Z ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy možno vyvodiť povinnosť dodávateľa, podľa ktorej nesmie v spotrebiteľských zmluvách používať neprijateľné podmienky, čomu korešponduje právo spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Ako procesný prostriedok ochrany tu slúži práve žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. V takomto spore je potom nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide, ten subjekt, ktorý vystupuje v zmluve ako spotrebiteľ a nositeľom povinnosti subjekt vystupujúci v zmluve ako dodávateľ. Žalobkyňa je tak nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide a teda má v tomto konaní vecnú aktívnu legitimáciu. V prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z hľadiska vecnej legitimácie nemá právny význam ani zánik záväzku splnením dlhu. Podaná žaloba vychádza zo zákonnej požiadavky, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú zásadne obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky. V tomto prípade nejde o nárok z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom je zmluva, teda nárok vyplývajúci o zmluvy, ale o nárok, ktorý vyplýva priamo zo zákona. V konaní o neprijateľnosť zmluvnej podmienky zánik záväzku splnením nemôže mať žiadny vplyv na žalobkyňou uplatnený nárok a teda ani na jej vecnú legitimáciu. Opačný názor by v podstate znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj Smernici Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

66. So záverom, podľa ktorého zmluva o splátkovom úvere neobsahuje údaj o celkovej výške úveru, teda náležitosť vyplývajúcu z ust. § 4 ods. 2 písm. e) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, je potrebné sa stotožniť. V prípade úveru vo výške 8.500 eur suma 189,17 eur predstavujúca spracovateľský poplatok, mala byť a aj bola uhradená pri uzatvorení úverovej zmluvy z prostriedkov úveru. Je teda nepochybné, že žalovaný do spotrebiteľského úveru zahrnul i spracovateľský poplatok. Súčasťou celkovej výšky spotrebiteľského úveru nie je spracovateľský poplatok, pretože uvedený poplatok treba považovať len za náklady spotrebiteľského úveru. Už samotný zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ust. § 2 písm. a) a písm. c) rozlišoval medzi spotrebiteľským úverom a celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom. Celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom sa rozumeli všetky náklady, vrátane úroku a poplatkov, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru. Ak žalovaný do celkovej výšky spotrebiteľského úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, ide o postup v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti veriteľa, ktorý mohol podstatne narušiť ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k poskytnutiu úveru, pričom takéto konanie zákonodarca považuje za nekalú obchodnú prax a súčasne ju zakazuje. Žalobkyni bol teda poskytnutý v skutočnosti úver nie vo výške 8.500 eur, ale vo výške 8.310,83 eur.

67. Ak zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ust. § 4 ods. 2 písm. e) vyžadoval, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala celkovú výšku a menu poskytnutého spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie, je nepochybné, že celková výška úveru

musela byť uvedená správne. S absenciou tejto náležitosti bola spájaná sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru (§ 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy).

68. Súdny dvor Európskej únie vo veci C-377/14 svojim rozsudkom zo dňa 21.04.2016 vyslovil, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48/ES, ako aj bod I prílohy 1 tejto Smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V tomto rozsudku Súdny dvor Európskej únie skonštatoval, že ak pojem „celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“ je vymedzený v článku 3 písm. h) Smernice 2008/48 ako „súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom“, vyplýva z toho, že pojmy „celková výška úveru“ a „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ sa vzájomne vylučujú a celková výška úveru preto nemôže zahŕňať sumy, ktoré vstupujú do celkových nákladov na úver pre spotrebiteľa. Do celkovej výšky úveru v zmysle článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 Smernice 2008/48 nemožno zahrnúť nijakú zo súm určených ako odmenu za záväzky dohodnuté z dôvodu predmetného úveru, ako sú administratívne poplatky, úroky, provízie a akékoľvek ďalšie poplatky, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť.

69. Nesprávne uvedená výška spotrebiteľského úveru má nepochybne vplyv aj na ďalšiu náležitosť zmluvy o úvere, vyplývajúcu z ust. § 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, ktorou je ročná percentuálna miera nákladov. Ročnou percentuálnou mierou nákladov v súlade s ust. § 2 písm. d) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, sa rozumela sadzba, ktorá sa aplikovala na výpočet podľa prílohy tohto zákona z hodnoty celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom a výšky poskytnutého spotrebiteľského úveru. Ak žalovaný pri výpočte RPMN do celkovej výšky úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, bez akýchkoľvek pochybností došlo k podhodnoteniu RPMN, ktorej výpočet je závislý od výšky úveru. S neuvedením ročnej percentuálnej miery nákladov, za čo je potrebné považovať aj jej neuvedenie v správnej výške, je spojená sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v súlade s ust. § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

70. Ak zákon vyžadoval v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvádzať ročnú percentuálnu mieru nákladov vypočítanú podľa vzorca uvedeného v prílohe k zákonu, je nepochybné, že spotrebiteľ mal byť oboznámený nielen s ročnou percentuálnou mierou nákladov, ale aj s matematickým výpočtom, na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN. Ako inak by spotrebiteľ mohol preveriť správnosť takéhoto výpočtu RPMN, ako jednej z podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, umožňujúcej posúdiť výhodnosť úveru, čo nepochybne má zásadný vplyv na jeho rozhodnutie vstúpiť do úverového vzťahu s veriteľom. Je nemysliteľné od spotrebiteľa očakávať, aby len na základe údajov o ročnej percentuálnej miere nákladov uvedenej v zmluve mohol posúdiť správnosť tejto náležitosti zmluvy.

71. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 20.09.2018, vydaný vo veci C-448/17, v ktorom Súdny dvor EÚ uviedol, že článok 4 ods. 2 Smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere jednak neuvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov a obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu a jednak neuvádza úrokovú sadzbu, táto okolnosť je rozhodujúcim prvkom v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka uvedenej zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle uvedeného ustanovenia.

72. Súdny dvor EÚ v tejto súvislosti dodal, že rovnako ako neuvedenie RPMN v zmluve o úvere sa musí posudzovať situácia, keď zmluva obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto RPMN, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu. Spotrebiteľa v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

73. Súdny dvor EÚ už pritom v súvislosti so Smernicou 87/102 rozhodol, že vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľa sledovaný touto Smernicou pred nespravodlivými úverovými podmienkami a na to, aby sa mu umožnilo poznať všetky podmienky budúceho plnenia uzatvorenej zmluvy, článok 4 uvedenej

Smernice vyžaduje, aby dlžník pri uzavretí zmluvy poznal všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

74. V súlade s článkom 4 ods. 1 a 2 Smernice 87/102 musí byť zmluva o úvere uzavretá písomne, pričom písomné vyhotovenie musí obsahovať uvedenie RPMN, ako aj uvedenie podmienok, za ktorých môže byť táto miera zmenená. Článok 1a tejto Smernice stanovuje metódu výpočtu RPMN a vo svojom ods. 4 písm. a) spresňuje, že sa musí vypočítať v dobe uzatvárania zmluvy. Táto informácia pre spotrebiteľa o celkových nákladoch úveru vo forme miery vypočítanej podľa jednotného matematického vzorca, má preto podstatný význam.

75. V dôsledku toho neuviedenie, resp. nesprávne uvedenie RPMN v zmluve o úvere môže predstavovať rozhodujúci prvok v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka tejto zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 Smernice 93/13. Ak to tak nie je, tento vnútroštátny súd je oprávnený posúdiť nekalú povahu takejto podmienky v zmysle článku 3 tejto Smernice. Spotrebiteľa v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

76. V zmluve o splátkovom úvere absentuje matematický vzorec výpočtu RPMN doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu.

77. V súvislosti s premlčaním je potrebné zdôrazniť, že aj právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

78. Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne, na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

79. V súvislosti s posudzovaním behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobkyňa vstupovala do zmluvného vzťahu so žalovaným ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 258/2001 Z.z. V čase úhrady poslednej splátky žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka nemohla ani len predpokladať, že žalovanému uhrádzala aj peňažné plnenia, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere s veriteľom a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

80. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

81. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla o tom vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

82. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobkyňa v čase úhrady poslednej splátky nemala vedomosť o tom, že žalovanému poskytuje i plnenia, na ktoré tejto strane sporu nárok nevznikol. Ustanovenie § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy neumožňovalo veriteľovi požadovať od spotrebiteľa úroky alebo poplatky pri absencii náležitostí zmluvy podľa ust. § 4 ods. 2 písm. e) a j) tohto zákona. Napriek uvedenému zákonnému ustanoveniu žalovaný prijímal od žalobkyne ňou uhrádzané úroky a poplatky, ktoré mu v zmysle zákonnej úpravy nepatrili.

83. O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného sa žalobkyňa podľa vlastného vyjadrenia dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, k čomu predložila aj prehlásenie

Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 27.08.2018. Podľa tohto prehlásenia žalobkyňa dňa 02.03.2017 predložila Združeniu Zmluvu o splátkovom úvere zo dňa 09.02.2010, po posúdení ktorej bola žalobkyňa informovaná, že úver je bezúročný a bez poplatkov a zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. O pravdivosti tohto tvrdenia žalobkyne nemá žiadne pochybnosti ani odvolací súd, ak bolo potvrdené tiež na pojednávaní konanom dňa 24.06.2019 svedkyňou R. E., štatutárnou zástupkyňou Združenia. Táto svedkyňa zároveň predložila na nahliadnutie denník, podľa ktorého žalobkyňa navštívila Združenie dňa 02.03.2017. Na tomto pojednávaní prítomní právni zástupcovia strán sporu výpoveď svedkyne nespochybnili.

84. Zásadné stanovisko k plynutiu premlčacej lehoty vyslovil Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 22.04.2021 vo veci C-485/19. Podľa tohto rozsudku, zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnené zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

85. Súdny dvor EÚ v tomto rozhodnutí pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v prípade neexistencie pravidiel únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné podmienky týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, avšak pod podmienkou, že nie sú menej výhodné ako procesné podmienky, ktoré upravujú podobné situácie podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie) a nevedú k praktickému znemožneniu alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom únie (zásada efektivity).

86. Pokiaľ ide konkrétne o zásadu efektivity, o ktorú ako jedinú ide v prejednávanej veci, z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na jednotlivých vnútroštátnych súdoch. Z tohto hľadiska je v prípade potreby potrebné zohľadniť zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, ako sú napr. ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a požiadavka na riadny priebeh konania.

87. Súdny dvor tiež spresnil, že povinnosť členských štátov zabezpečiť efektívnosť práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, zahŕňa, osobitne pokiaľ ide o práva vyplývajúce zo Smernice 93/13, požiadavku účinnej súdnej ochrany zakotvenú tiež v článku 47 Charty, ktorá osobitne platí pre procesné podmienky žalôb založených na takýchto právach.

88. S prihliadnutím na tieto skutočnosti je potrebné preskúmať, či vnútroštátne pravidlo premlčania, aké je uvedené v bode 51 tohto rozsudku, možno považovať za zlučiteľné so zásadou efektivity, pričom toto preskúmanie sa musí týkať nielen dĺžky lehoty, o ktorú ide vo veci samej, ale aj podmienok jej uplatnenia, vrátane právnej skutočnosti zvolenej pre začatie jej plynutia.

89. V prvom rade, pokiaľ ide o námietku premlčacej lehoty voči žalobám podaným spotrebiteľmi na uplatnenie práv, ktoré im vyplývajú z práva únie, je potrebné uviesť, že takéto pravidlo nie je samo o sebe v rozpore so zásadou efektivity, pokiaľ jeho uplatnenie v praxi neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje výkon práv priznaných osobitne Smernicami 93/13 a 2008/48.

90. Súdny dvor EÚ už totiž uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna a že stanovenie primeraných lehôt na podanie žalôb pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom únie.

91. Konkrétnejšie Súdny dvor EÚ už rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 Smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že žaloba o určenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom sa nepremlčuje a zároveň uplatňuje premlčaciu lehotu na žalobu o uplatnenie reštitučných účinkov tohto určenia, pričom musia byť dodržané zásady ekvivalencie a efektivity.

92. V druhom rade pokiaľ ide o stanovenú dĺžku skúmanej premlčacej lehoty, ktorá je v tomto prípade 3 roky, Súdny dvor EÚ rozhodol, že pokiaľ je táto lehota stanovená a vopred známa, zdá sa, že lehota v takomto rozsahu je v zásade dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy, takže táto dĺžka sama o sebe nie je nezlučiteľná so zásadou efektivity.

93. Pokiaľ však ide v treťom rade o stanovený začiatok plynutia skúmanej premlčacej lehoty, za okolností o aké ide vo veci samej, existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ sa počas stanovenej lehoty nebude dovolávať práv, ktoré mu priznáva právo únie, v dôsledku čoho by sa ocitol v situácii, že by tieto práva nemohol uplatniť.

94. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a to najmä v rámci jeho prvej otázky totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky.

95. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľia nachádzajú voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo Smernice 93/13 alebo zo Smernice 2008/48, prípadne že nepoznajú ich rozsah.

96. Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 71 až 73 svojich návrhov, zmluvy o úvere, akou je zmluva, o akú ide vo veci samej, sa vo všeobecnosti plnia počas dlhého obdobia, a preto, ak je udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota, akákoľvek platba uskutočnená dlžníkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, nemožno vylúčiť, že prinajmenšom pre časť uskutočnených platieb môže dôjsť k uplynutiu premlčacej lehoty ešte predtým, než sa skončí platnosť zmluvy, takže takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.

97. Preto je potrebné dospieť k záveru, že procesné podmienky, o aké ide vo veci samej, tým, že vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote do 3 rokov od dátumu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto obohateniu môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy, sú takej povahy, že môžu nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznáva Smernica 93/13 alebo Smernica 2008/48, a teda že tieto podmienky sú v rozpore so zásadou efektivity.

98. Okrem toho ako uviedol generálny advokát v bodoch 87 a 89 svojich návrhov, úmysel predajcu alebo dodávateľa, ktorý využil zmluvnú podmienku považovanú za nekalú, nemá vo vzťahu k právam spotrebiteľov vyplývajúcim z ustanovení Smernice 93/13 žiadny význam, a to isté platí aj pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48. Preto spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premlčaciu lehotu pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu alebo dodávateľa, ako je stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

99. V prejednávanej veci, ako to vyplýva z vyššie uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, je neprípustné od spotrebiteľa vyžadovať, aby v prípade dlhodobých úverových vzťahov podal žalobu v lehote troch rokov od momentu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu sa veriteľa postupnými platbami spotrebiteľa v priebehu dlhšie trvajúceho časového obdobia.

100. V danom prípade uzatvorená zmluva o splátkovom úvere tvorila jeden celok a žalobkyňa z titulu tejto zmluvy uhrádzala žalovanému plnenia v priebehu niekoľkých rokov, pričom poslednú úhradu zrealizovala dňa 08.08.2016. Ak žalovaný dlhodobo získaval bezdôvodné obohatenie prijímaním plnení bez právneho dôvodu, nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia musí rovnako ako zmluva o splátkovom úvere, z ktorej tento nárok vznikol, tvoriť jeden celok. V takomto prípade premlčacie doby začínajú plynúť až po skončení bezdôvodného obohacovania sa. K poslednej úhrade zo strany

žalobkyne došlo dňa 08.08.2016 a teda až týmto dňom sa bezdôvodné obohacovanie žalovaného skončilo. Žaloba na súde bola podaná dňa 31.10.2018, teda pred uplynutím akejkoľvek z lehôt upravených v ust. § 107 Občianskeho zákonníka.

101. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. §387 CSP rozsudok ako vecne správne potvrdil.

102. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Dôvodom takéhoto rozhodnutia bola skutočnosť, že žalobkyni v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

103. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).